

Міністерство Аграрної Політики України
Подільський державний аграрно-технічний університет
ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ І ФІНАНСІВ

Кафедра аудиту

**БОНДАР
ВОЛОДИМИР ОЛЕКСАНДРОВИЧ**

***Організація бухгалтерського обліку,
аналізу і аудиту на
сільськогосподарських підприємствах***

*(за матеріалами СТОВ “Іскра” с. Голосків
Кам’янець-Подільського району Хмельницької області)*

зі спеціальності 8. 050106 ”Облік і аудит”

Допущено до захисту
зав.каф. аудиту, доцент
_____ *Вінницький С.М.*
" ____ " _____ *2005 р.*

Науковий керівник:
доцент _____ **Вінницький С.М.**

Кам’янець-Подільський
2005

З М І С Т

ВСТУП.....	3
Розділ 1. Теоретико-методологічні основи організації бухгалтерського обліку на сільськогосподарських підприємствах.....	6
1.1. Концепція організації бухгалтерського обліку в підприємствах	6
1.2. Нормативно-правове регулювання організації бухгалтерського обліку і контролю на підприємствах.....	19
Розділ 2. Організаційно-технологічні засади бухгалтерського обліку на сільськогосподарських підприємствах в сучасних умовах господарювання.....	23
2.1. Організаційно-економічна характеристика та основні показники фінансово-господарської діяльності підприємства.....	23
2.2. Організаційна побудова бухгалтерського обліку та його технічне оформлення на підприємстві.....	28
2.3. Документація та документообіг як етап організації бухгалтерського обліку на підприємстві.....	42
2.4. Робочий план рахунків досліджуваного підприємства.....	50
2.5. Організація інвентаризаційної роботи та складання звітності підприємства.....	56
2.6. Контроль за організацією бухгалтерського обліку та аналіз організації праці бухгалтерського апарату в підприємстві.....	65
Розділ 3. Основні напрямки удосконалення методичних та організаційно-технічних засад ведення бухгалтерського обліку на сільськогосподарських підприємствах.....	80
3.1. Удосконалення організації бухгалтерського обліку на підприємстві.	80
3.2. Організація обліку при застосуванні комп'ютерних технологій.....	88
Висновки і пропозиції.....	102
Список використаних джерел.....	107
Додатки.....	113

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Для вирішення проблем підвищення ефективності всіх ланок агропромислового комплексу країни велике значення має раціональна організація бухгалтерського обліку господарської діяльності. Головне завдання сучасної раціональної організації системи обліку полягає в підготовці орієнтовних даних для управління виробництвом. Це складний механізм, дію якого мають забезпечувати висококваліфіковані спеціалісти — організатори обліку на підприємствах, керівники великих колективів, обліковці міжгосподарських підприємств і об'єднань. Як і кожен складний механізм, механізм дії бухгалтерського обліку потрібно розглядати з позиції не стільки принципів його організації та ведення, хоча й це має немаловажне значення, скільки щодо його результативності й економічності. Мета служби бухгалтерського обліку - забезпечення оперативної і об'єктивної інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень.

Рівень обліково-аналітичної інформації визначається як методологією обліку, так і його науковою організацією. Облік повинен не просто фіксувати дані, а впливати з мети управлінських завдань. Такий підхід автоматично робить непридатною традиційну облікову службу, при організації якої переважна частка робочого часу бухгалтера витрачається на рахункову й контрольну роботу. Спрямовану не на забезпечення економії ресурсів господарства, а на точність і взаємозв'язок показників окремих реєстрів. Згідно з сучасними вимогами бухгалтер - організатор обліку має бути також і аналітиком.

Кожен працівник обліково-аналітичної служби повинен виконувати вимоги посадової інструкції, знати коло своїх обов'язків. Важливо створити найбільш сприятливий мікроклімат у колективі обліково-аналітичного апарату. Чисельність цієї служби має забезпечувати оперативність і гранично об'єктивну

підготовку обліково-аналітичних документів, бути оптимальною й відповідати штату відповідного підприємства та обсягу роботи.

Велике значення має також раціональна організація праці в сфері обліку та аналізу. Її мета - економія часу й коштів, впровадження автоматизму при виконанні облікових операцій.

Завдання організації бухгалтерського обліку й аналізу господарської діяльності визначає економічна стратегія господарювання. У реалізації цієї стратегії важливе значення мають: раціоналізація всіх облікових і аналітичних процесів, скорочення їх циклів, підвищення якості облікової та аналітичної інформації й оперативність її одержання, механізація й автоматизація облікових і аналітичних робіт, забезпечення ефективного використання облікової та аналітичної інформації в управлінні, раціональна організація праці осіб, зайнятих цією діяльністю, створення в таких колективах сприятливого соціально-психологічного клімату, науково обґрунтована побудова обліково-аналітичного апарату, забезпечення ефективності обліку та аналізу, постійний розвиток їх і подальше вдосконалення.

Обліковий і аналітичний процеси треба організовувати так, щоб забезпечити мінімальний обсяг збору й обробки інформації, мінімальну кількість операцій, документації, максимальну ефективність праці виконавців.

Основною метою і завданням роботи з питань організації бухгалтерського обліку на підприємствах АПК є вивчення економічної характеристики підприємства з відображенням стану організації облікового процесу, розгляд внутрішніх і зовнішніх відносин господарюючого суб'єкта, виявлення його фінансового стану, платоспроможності і прибутковості, механізму складання та представлення його фінансової звітності.

Виходячи з поставлених цілей, можна сформулювати основні завдання:

- розглянути дефініції організації бухгалтерського обліку в сільськогосподарських підприємствах;
- розглянути принципи сучасної організації бухгалтерського обліку на підприємствах АПК з дослідженням кожного з її складових елементів ;

- розглянути стан організації роботи бухгалтерської служби на досліджуваному підприємстві
- розглянути організацію бухгалтерського обліку в умовах комп'ютеризованої системи обліку.

Організація обліку та аналізу - це процес, який весь час розвивається. Тому важливим завданням є його вдосконалення з урахуванням сучасних досягнень науки та практики.

Для вирішення перерахованих вище завдань було використано всю облікову документацію (від первинних документів до Головної книги) досліджуваного підприємства, його річну фінансову звітність за 2002, 2003, 2004 роки:

Основними джерелами інформації при написанні магістерської роботи служили матеріали нормативних документів і інструкцій КМУ, Мінфіну України, науково-популярні статті періодичних видань, праці українських та російських вчених-економістів Н.М. Ткаченко, В.П. Завгороднього, В.Я. Савченка, О.В. Єфімової, А.Д. Шеремета, Р.С. Сайфуліна, Стоянової Є.С. та багатьох інших.

В даній магістерській роботі використовуються наступні **методи дослідження** організації бухгалтерського обліку: синтезу та аналізу, дедукції, індукції, моделювання; проектування; графічний метод; метод анкетувань, спостереження тощо.

Об'єктом дослідження є сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю "Іскра".

Роботу викладено на 106 сторінках машинописного тексту, містить 28 малюнків, 17 таблиць, 12 додатків за період 2002-2004р.р. та представлено трьома розділами.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Проведені теоретичні та практичні дослідження по сільськогосподарському товариству з обмеженою відповідальністю „Іскра” Кам’янець-Подільського району Хмельницької області дозволяють зробити наступні висновки:

1. В теорії бухгалтерського обліку і в літературі не існує чіткого визначення організації та системи бухгалтерського обліку, часто відбувається змішування понять системи, форми і організації бухгалтерського обліку, вкладається різний зміст в ці поняття.

2. Поняття "система" в науковому розумінні - це сукупність взаємопов'язаних та взаємодіючих елементів, кожен з яких робить свій внесок в характеристики цілого. Серед економістів, які розглядали третій, організаційний рівень систем бухгалтерського обліку, слід назвати С.І. Волкова, К.Н. Нарібаєва, В.С Рожнова, М.Г. Чумаченка

3. Вважаємо, що організація бухгалтерського обліку - це одна з функцій управління підприємством, яка полягає в цілеспрямованій діяльності керівників підприємства по створенню, постійному упорядкуванню та удосконаленню системи бухгалтерського обліку з метою забезпечення необхідною для потреб управління інформацією зовнішніх та внутрішніх користувачів, здійснення контролю за власністю підприємства та станом податкових зобов'язань.

4. Раціональна організація бухгалтерського обліку й аналізу є системою практичного здійснення прийомів і способів відображення господарських операцій, які забезпечують дійовий контроль і всебічний аналіз виконання планів підприємства при мінімальних затратах праці і коштів.

5. Основні завдання організації обліку: своєчасне, повне, достовірне, безперервне відображення всіх фактів господарської діяльності підприємства; обробка даних за допомогою відповідних процедур, прийомів та способів у відповідності до вихідної інформації; складання фінансової звітності на підставі обробленої інформації та подача її користувачам.

6. При виборі організаційної побудови бухгалтерського обліку слід врахувати три взаємопов'язані аспекти: методичні; технічні; організаційні. Методичне забезпечення організації бухгалтерського обліку полягає у виборі певної системи прийомів та способів, в основі якої повинні лежати елементи методу бухгалтерського обліку. Технічне — вибір відповідної форми обліку, яка б відповідала розмірам підприємства та сфері його діяльності.

7. Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку підприємство самостійно обирає форми його організації, такі, як: введення до штату підприємства посади бухгалтера або створення бухгалтерської служби на чолі з головним бухгалтером; користування послугами спеціаліста з бухгалтерського обліку, зареєстрованого як підприємець, який здійснює підприємницьку діяльність без створення юридичної особи; ведення на договірних засадах бухгалтерського обліку централізованою бухгалтерією або аудиторською фірмою; самостійне ведення бухгалтерського обліку та складання звітності безпосередньо власником або керівником підприємства.

8. Рівні регулювання організації бухгалтерського обліку в Україні: 1 – Закон „Про бухгалтерський облік і фінансову звітність”, 2 - стандарти бухгалтерського обліку, План рахунків, 3 – накази та положення Міністерства Фінансів.

9. Організація бухгалтерського обліку охоплює наступні етапи:

- документація та документообіг
- робочий план рахунків та їх кореспонденція
- обрана форма бухгалтерського обліку
- план інвентаризації
- план складання та подання звітності
- організація роботи бухгалтерського апарату.

10. СТОВ „Іскра” розташоване у с. Голосків Кам'янець – Подільського районі Хмельницької області. В господарстві діють дві садово-рільничих бригади, дві тваринницькі ферми, тракторна бригада, ремонтна майстерня, гараж, будівельна бригада, два токи по очищенню і сумішню зерна, склади для

збереження зерна, склад з мінеральними добривами і нафтопродуктами, столова, дитячий садок.

11. Результати виробничо-фінансової діяльності СТОВ «Іскра» вказують на те, що господарство є нерентабельним і збитковим. Вартість валової продукції в порівняльних цінах в 2004 році порівняно з 2002 роком збільшилася на 3,8%. Проте в 2004р. сума збитків складає 10,8 тис. грн., що є на 6 тис. грн. більшою ніж у 2002 році.

12. Організаційна побудова апарату бухгалтерської служби – це форма поділу та кооперування праці, яка передбачає розподіл усього комплексу облікових, контрольних і аналітичних робіт між виконавцями. Є дві форми організаційної побудови апарату облікової служби: централізована і децентралізована.

13. В СТОВ «Іскра» організація служби бухгалтерського обліку базується на централізованій формі організаційної побудови апарату облікової служби, тобто весь апарат облікової служби як методично, так і адміністративно підпорядкований головному бухгалтеру. Так як кількість облікового апарату в даному господарстві не перевищує 10 чоловік, то організаційна структура апарату бухгалтерського обліку є лінійною, або простою.

14. Форма бухгалтерського обліку - організація рахункових записів і порядок поєднання різних видів облікових реєстрів, які повинні забезпечити оперативний контроль, своєчасність, повноту і достовірність узагальнення у бухгалтерському обліку всіх багатогранних господарських операцій, які відбуваються на підприємстві. Основними принципами, що визначають ту чи іншу форму обліку, є структура реєстрів синтетичного обліку, взаємозв'язок реєстрів синтетичного і аналітичного обліку, зовнішня форма реєстрів, послідовність і спосіб запису кількість реєстрів.

15. В СТОВ „Іскра” застосовується журнально-ордерна форма бухгалтерського обліку. Бланків всіх журналів-ордерів немає, використовуються застарілі бланки та реєстри.

16. Документи організаційно-правового регламентування визначають правовий статус, формують правила діяльності, фіксують мету підприємства, підрозділів і посадових осіб, акумулюють в собі параметри структури управління, розвивають делегування повноважень, сприяють раціональному розподілу праці, пред'являють кваліфікаційні вимоги до працівників, чітко розмежовують і закріплюють коло обов'язків і підвищують персональну відповідальність.

17. Крім положень про структурні підрозділи, на підприємстві необхідно розробити посадові інструкції для всіх працівників апарату управління, які дають можливість ефективно розподіляти функції кожного підрозділу між його працівниками. Вони мають відповідати вимогам раціональної структури управління виробництвом і відображати об'єктивні вимоги до рівня знань і кваліфікації працівника.

18. З метою покращення організаційно – правового регламентування праці облікового апарату та удосконалення облікового процесу доцільно, як мені здається, розробити інструкційно – технологічну карту організації праці облікового апарату бухгалтерії на підприємстві. У ній можна ув'язати всю технологію облікових робіт, розкрити зміст найвагоміших облікових процедур.

19. Для раціональної організації облікового апарату доцільно використовувати функціональні сітки. Функціональна сітка – це перелік окремих груп облікових працівників і зазначення їх основних функцій. Вона робить чіткою працю облікового апарату, упорядковує її, підвищує відповідальність виконавців за доручену роботу, полегшує складання структурних і зведених графіків облікових і звітних робіт, узгодження з працею інших служб господарства.

20. На досліджуваному підприємстві немає офіційно затвердженого Наказу про облікову політику підприємства, Графіку документообороту, робочого Плану рахунків та посадових інструкцій облікового апарату. В зв'язку з цим нами запропоновано зразки вищезгаданої документації (додатки).

21. Для подальшого вдосконалення обліку ми пропонуємо придбати перевірений часом пакет прикладних програм "1С: бухгалтерія".

22. Програма 1С: Бухгалтерія є універсальною бухгалтерською програмою і призначена для ведення синтетичного й аналітичного бухгалтерського обліку по різноманітних розділах. Програма надає можливість ручного й автоматичного запровадження проводок. Всі проводки заносяться в журнал операцій. При перегляді проводок у журналу операцій їх можна обмежити довільним тимчасовим інтервалом, групувати і шукати по різноманітних параметрах проводок.

23. Вказаний пакет прикладних програм працює в режимі реального часу, тобто в комп'ютері створюється певна економічна модель життя підприємства. Будь-які зміни, які відбуваються в реальному житті знаходять своє відображення і в моделі, так як виписка всіх документів здійснюється через базу даних ПЕОМ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» // Світ бухгалтерського обліку. - 1999.- №11 (17).- с.45 .
2. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. №291, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 21.12.99 р. за Х°892/4185 (далі - новий План рахунків).
3. Інструкція про використання Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. №291 (далі -Інструкція №291).
4. Постанова КМУ "Про порядок подання фінансової звітності, затверджений від 28 лютого 2002 р. №419.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку (ПСБО) № 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності". - Галицькі контракти. – 1999. - №32. - с.58
6. П(С)БО 2 "Баланс" затверджений наказом Міністерства фінансів України від 31.03.99 р. N 87 (зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21.06.99 р. за N 396/3689).
7. П(С)БО 3 "Звіт про фінансові результати" затверджений наказом Міністерства фінансів України від 31.03.99 р. N 87 (зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21.06.99 р. за N 397/3690).
8. П(С)БО 7 "Основні засоби" затверджений наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. N 92 (зареєстровано в Міністерстві юстиції України 18.05.2000 р. за N 288/4509).
9. П(С)БО 9 "Запаси" затверджений наказом Міністерства фінансів України від 20.10.99 р. N 246 (зареєстровано в Міністерстві юстиції України 02.11.99 р. за N 751/4044).

10. П(С)БО 10 "Дебіторська заборгованість" затверджений наказом Міністерства фінансів України від 08.10.99 р. N 237 (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 25.10.99 р. за N 725/4018).
11. П(С)БО 11 "Зобов'язання" затверджений наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. N 20 (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 01.02.2000 р. за N 85/4306).
12. П(С)БО 15 "Дохід" затверджений наказом Міністерства фінансів України від 29.11.99 р. N 290 (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 14.12.99 р. за N 860/4153).
13. П(С)БО 16 "Витрати" затверджений наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 р. N 318 (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 19.01.2000 р. за N 27/4248).
14. П(С)БО 17 "Податок на прибуток" затверджений наказом Міністерства фінансів України від 28.12.2000 р. N 353 (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 20.01.2001 р. за N 47/5238).
15. П(С)БО 21 "Вплив змін валютних курсів" наказом Міністерства фінансів України від 10.08.2000 р. N 193 (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 17.08.2000 р. за N 515/4736).
16. Лист Міністерства фінансів України від 16 квітня 1992 р. №18-445 «Про бухгалтерський облік операцій в іноземних валютах».
17. Лист Міністерства фінансів України від 20 березня 1992 року № 18-430 «Про бухгалтерський облік доходів підприємств і організацій».
18. Лист Міністерства фінансів України від 30 листопада 1992 року № 18-4147 «Про бухгалтерський облік бартерних (товарообмінних) операцій».
19. Інструкція «Про інвентаризацію засобів у сільськогосподарських підприємствах».
20. Закон України "Про підприємства в Україні" від 27.03.91 р. №887-ХП (по тексту - Закон №887-ХП).
21. Закон України "Про підприємництво" від 07.02.91 р. №698-ХП.
22. Белов Н.Г. Единая система учёта в сельском хозяйстве. – М.: Статистика,

1975. - с.26.

23. Бруханський Р.Ф. Організація бухгалтерського обліку в умовах реструктуризації сільськогосподарських підприємств // Придніпровський науковий вісник. – 1998. – № 100 (167). – С. 55-59.

24. Бруханський Р.Ф. Організація обліку земельних і майнових паїв у процесі постреструктуризаційної діяльності сільськогосподарських підприємств // Вісник Тернопільської академії народного господарства. Спецвипуск 12. Тернопіль: «Економічна думка», 1999. – С. 17-19.

25. Бруханський Р.Ф. Основні принципи трансформації бухгалтерського обліку в реструктуризованих сільськогосподарських підприємствах // Вісник Тернопільської академії народного господарства. – Випуск 6. – Тернопіль: Економічна думка, 1999. – С. 199-202.

26. Бруханський Р.Ф. Специфіка організації бухгалтерського обліку в сільськогосподарських акціонерних товариствах // Проблеми економіки агропромислового комплексу і формування його кадрового потенціалу: матеріали міжнародної науково-практичної конференції: Київ, ІАЕ, 2000. – С. 619-621.

27. Бруханський, Р. Ф. Особливості концепції дивідендної політики сільськогосподарських підприємств // Наука молода. – 2003. – Вип. 1. – С. 73-78.

28. Бухгалтерський облік в сільському господарстві: підручник для вузів / За ред. Ю.Я.Литвина.- 2-е вид.,перер. І доп. –Тернопіль: “Чарівниця”, 1995. – 824с.

29. Головач В.В. Концепція реформування бухгалтерського обліку в Україні // Економіка. Фінанси. Право.- 1997.- № 3. - с.27 – 46

30. Джинджиристий Т.М., Баренгольц Я.М. Бухгалтерський облік в сільському господарстві. - К.: Вища школа, 1995. -224 с.

31. Дьома Д. І. Бухгалтерський облік у сільськогосподарських підприємствах / П.Т.Саблук, В.Б.Мосаковський, Л.К.Сук та ін.; За ред. П.Т.Саблука, В.Б.Мосаковського. – К.: Урожай, 1998. – 416 с.

32. Ивашкевич В. Б., Кашаев А. Н. Бухгалтерский учет/П.С. Безруких,

В.Б.Ивашкевич, А.Н.Кашаев и др. - М.: "Финансы и статистика", 1982.

33. Ігнатенко М. С., Михайлов М. Г. Основні напрямки вдосконалення бухгалтерського обліку на сільськогосподарських підприємствах // Світ бухгалтерського обліку. – 1997. - №7. - с. 22 –24.

34. Катаев А.Н. Организация бухгалтерского учета в производственных объединениях. - М.: Финансы и статистика, 1986. - 192 с.

35. Ковальчук Н. В. Закон про бухгалтерський облік вимагає уточнень // Агроінком. – 1999. – № 10-12. – С. 58-59.

36. Ковальчук Н. В. Поняття та класифікація звітності в сучасних дослідженнях // Економіка АПК. – 1999. – № 11. – С. 74-81.

37. Ковальчук Н.В. Управлінський аспект бухгалтерської звітності сільськогосподарських підприємств // Аграрна наука – селу : Збірник наукових праць ПДАТА. – 1998. – Вип.6. – С. 182-183.

38. Ковальчук Н. В., Слободян В. Д. Фінансова звітність і міжнародні стандарти // Аграрна наука – селу : збірник наукових праць ПДАТА. – Чернівці : Буковина, 1997. – Вип. 3. – С. 196-200.

39. Ковальчук Н.В., Слободян В.Д. Бухгалтерська звітність в системі інформаційного забезпечення // Економіка АПК. – 1998. – № 12. – С. 35–39.

40. Костюк П.А. Бухгалтерский словарь. - Мн.: Высшая школа, 1971.

41. Кузьминский А.Н., Сопко В.В. Организация бухгалтерского учета и анализа хозяйственной деятельности. - К.: Вища шк. Головное изд-во, 1986. - 256 с.

42. Леонтьев Н.А. Учет основных операций торговых хозяйств. - М., 1928.

43. Литвин Ю.Я., Полторадня ВЛ. Организация бухгалтерского учета в сельском хозяйстве. - К., 1977.

44. Литвин Ю.Я., Хомин П.Я., Олійник В.М., ін. Бухгалтерський облік в сільському господарстві: підручник для вузів / За ред. Ю.Я.Литвина.- 2-е вид.,перер. І доп. –Тернопіль: “Чарівниця”, 1995. – 824с.

45. Лукава І.М. Організація управлінського обліку на сільськогосподарських підприємствах / І.М. Лукава, Т.В.Дідоренко // Формування економічних

відносин в умовах ринку. Збірник наукових праць. –Тернопіль: ТДЕУ, 2003. – С. 168–182.

46. Лукава І.М. Основи побудови обліку витрат виробництва в умовах становлення ринкових відносин / І.М. Лукава // Науковий журнал Придніпровський науковий вісник. Серія: Економіка. – Дніпропетровськ, 1998. – № 126 (193). – С. 30 – 33.

47. Мельничук О.В. Узгодження бухгалтерського та податкового обліку в умовах реформування економіки // Організаційно-економічні проблеми розвитку АПК. У чотирьох частинах. За ред. П.Т. Саблука. Частина 3. Фінанси і фінансова інфраструктура АПК. Київ : Інститут аграрної економіки, 2001. – С. 431-433.

48. Моисеев Н.Н. Люди и кибернетика. - М.: Мол. гвардия, 1984. - 224 с, ил. - (Эврика).

49. Митюшкин Т. Бухгалтерский учет в сельском хозяйстве // Бухгалтерский учёт.- 1957.- №11.- с. 23 –31.

50. Настольная книга бухгалтера-профессионала. Общая редакция - И.С Кумок / Составление АОЗТ "Московское Финансовое Объединение", 1995. - 304 с.

51. Німчинов П.П. Загальна теорія бухгалтерського обліку.- К.: Вища школа, 1977. - 240 с.

52. Огійчук М.Ф. Удосконалення бухгалтерського обліку в сільськогосподарських підприємствах України // Бухгалтерський облік і аудит.- 1997. - №9. - С. 31 –38.

53. Островский О.М. Типовые элементы организации бухгалтерского учета. - М.: Финансы и статистика, 1988. - 207 с.

54. Палий В.Ф. Бухгалтерский учет в системе экономической информации – М.: Финансы, 1975. - С.128 – 131.

55. Палий В.Ф., Соколов Я.В. Теория бухгалтерского учета: Учебник.- 2-е изд., перераб. и доп. - М.: Финансы и статистика, 1988. - 279 с.

56. Пушкар М.С., Журавель Г.П. Бухгалтерський облік: основи методології та

організації. – Тернопіль, 1997.- 266с.

57. Сопко В. Бухгалтерський облік: навч. посібник. - К. : КНЕУ, 1998. - 448 с.

58. Тишков М.В., Прищепа О.І., Дементей Т.М. Бухгалтерский учет: учебник / П.В.Тишков, Л.Балдинова, Т.Н. Дементей.- Минск: Вышэйная школа. -1996.- 687с.

59. Хорунжак Н. М. Діючі підходи до класифікації галузей національної економіки / Н. М. Хорунжак, Н. М. Зорій // Вісник Львівської комерційної академії. – 2004. – Вип. 16. – С. 447–452.

60. Хорунжак Н. М. Аналіз переваг і недоліків системи документування в умовах автоматизованих інформаційних систем обліку // Наукові записки. – 2003. – Вип. 12. – С. 10–12.

61. Хорунжак Н. М. Гармонізація та стандартизація української системи обліку як необхідна умова ефективного розвитку вітчизняної економіки / І. Д. Бенько, Н. М. Хорунжак // Бухгалтерський облік та господарський контроль: минуле, сучасне, майбутнє : тези доп. Міжнар. наук. конф., 16–17 трав. 2002 р. – Житомир : ЖІТІ, 2002. – С. 9–12.

62. Хорунжак Н. М. Проблеми моделювання інформаційних систем обліку в бюджетних установах // Українська наука: минуле, сучасне майбутнє. – 2003. – Вип. 7. – С. 338–342.

63. Хорунжак Н. М. Проблеми оплати праці та шляхи їх вирішення/І. Д. Бенько, Л. О. Гуцайлюк, Н. М. Хорунжак // Вісник Технологічного університету Поділля. – 2002. – № 5, ч. 1, т. 2. – С. 16–20.

64. Шпигель А.Д. Организация бухгалтерского учета в промышленности. -К.: Издательское объединение "Вища школа", 1978. – 208 с.

65. Яцишин І.М. Удосконалення системи обліку затрат в організації оперативного управління / І.М. Яцишин, І.Г.Яремчук // Формування економічних відносин в умовах ринку. Збірник наукових праць. – Тернопіль: ТДЕУ, 1998. – С. 168–182.

66. Яцишин І.М. Управлінський облік і аналіз в галузі рослинництва. – Тернопіль: «Економічна думка», 1999. – 74 с.